

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 1 50 »
 Holiban nához szállítva:
 Egész évre . . . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 2 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hútfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 kr.

NAGYVÁRAD, december 1.

Az aláírás megtagadása a polgári házasságkötésnél.

Sisyphusi munkára válnak, ha újra azokra a számos pontokra akarnak rámutatni, a melyekben a polgári házasságjog a kath. hitet sérti. Vannak ugyanis, akik ezeket a sérelmeket elismerik, s azért ezeknek felesleges újból bizonyítani és vannak akik megmondják, hogy a polgári házasság nem ellenkezik a kath. lelkiismereti meggyőződéssel, ezeknek meg haszontalan munka volna újból bizonyítani, mivel ezek elméjét az elfogultság ködének olyan vastag kerge borítja, hogy nincs olyan objektív érv, a mely azon áttudna törni. Meg azután ad absurdum vive a dolgot, Róma kárhóztatta a polgári házasságot, ennél fogva a kik azt állítják, hogy az nem sérti a kath. hitet, azok hallgatag azt a jogot vindikálják maguknak, hogy ők jobban tudják, hogy mi a kath. hit igazság, mint az egyház feje a római pápa.

Falra borsót hányni nem akarunk, hanem a helyett egy a házassági jegyzőkönyvek kiállításánál előforduló nagy anomáliára akarjuk felhívni a figyelmet, annak megszüntetése végett mindazok, akik arra illetékesek, mihamarább akcióba lépjenek. Ez az anomália első tekintetre jelentéktelennek látszik, de alapszámban nagy lelkiismereti kényszer s azonkívül feyver, a melyet ha kicsinyelünk, könnyen használhatják fel ellenünk.

Ismeretes dolog ugyanis, hogy a polgári házasság megkötése után a funkcióit végső hivatalos közeg a házasságra lépő feleket felszokta szólítani, hogy a házasság megkötéséről szóló jegyzőkönyvet, mint »férj« és »feleség« írják alá. Az utasítások által előírt házassági anyakönyvi mintában is ez áll: N. N. »a férj aláírása vagy kézjegye«, M. M. »a feleség aláírása vagy kézjegye.«

És a mint a tapasztalás mutatja, az új házasságjog életbelépte óta a házasulandók óriási perzentje engedett is e felszólításnak és csak elenyésző csekély volt azoknak a száma, a kik vallási meggyőződésükre hivatkozva az aláírást megtagadták.

Aláírták pedig a házasulandó felek a házassági jegyzőkönyvet lelkiismeretük tiltakozása daczára azért, mert nem tudták, hogy jogukban áll megtagadni és mivel az anyakönyvvezetők az aláírás megtagadása esetén, sok helyen nem adtak nekik a polgári kötés megtörténtéről szóló bizonyítványt, e nélkül pedig a lelkészeknek nem volt erkölcsi bátorságuk a jegyeseket összeadni.

Nagyon könnyű állítani, hogy ez az állapot továbbra nem maradhat így, mert ez egyszerűen a törvény tudásából keletkezett. Az új házasságjog idevágó §§-ai ugyanis nem kényszerítik a házasulandó feleket a házassági jegyzőkönyv aláírására; kötelezik a hivatalos közeg az aláírás megtagadása esetén is a házasság megkötéséről szóló tanúsítvány kiállítására; a lelkészek pe-

dig csak azt tiltja meg, hogy megeskesse a feleket mielőtt ők igazolják a polgári kötés megtörténtét.

A házassági törvény végrehajtását eszközölő 1895. évi igazságügyi rendelet 70. §-ának 11. pontja ugyanis így szól: »A házassági anyakönyvbe történendő bejegyzésnek tartalmaznia kell a házasságra lépőknek aláírását vagy kézjegyét, vagy az okot, amely miatt a bejegyzést alá nem írták.« Ha tehát az utasítás az aláírás megtagadásának esetére nézve is intézkedik, akkor ahhoz a házasulandó feleknek joga nyilvánvaló. Különben itt Nagyváradon egy izraelita volt az első, aki szombat lévén megtagadta az aláírást.

Hogy az anyakönyvvezetőknek nincsen joguk a házasság megkötését igazoló tanúsítványt a házassági jegyzőkönyv alá nem írása esetén megtagadni, az kitűnik a fenti utasítás 75. §-ból, ahol ez áll:

»A polgári tisztviselő köteles a házasság megkötéséről a házaselekeknek bélyeg- és díjmentes tanúsítványt azonnal egy példányban kiszolgáltatni és pedig akkor is, ha nem kéri a felek.«

Ebben a szakaszban pedig nem foglaltatik intézkedés arra nézve, hogy az állami közeg a jegyzőkönyv alá nem írása esetén a tanúsítvány kiadását megtagadhatja.

Hogy pedig azon esetben, ha az anyakönyvvezetők a házassági jegyzőkönyv alá nem írása miatt a házasság megkötéséről szóló tanúsítványt megtagadnak, joga van a lelkészeknek a két házassági tanu bizonyítványa alapján is a házasu-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hogyan vadásztunk régente?

Írta: TUZOK.

December eleje volt. A csonttá fagyott mezőn megkönyörült az ég: szép lágy hóval borította be a földet; hogy álmódjék téli álomban a szép kikelet virányai felől. Ezt a képet egy írta le a vadász-ember, hogy — leestett az első hó; csontra minden vadász, mert a hó árulója a vadnak; most minden bitang kopó elmehet a nyomon és hajthatja, üldözheti a szegény megrémült vadat mindaddig, míg valamely puskás kivégezheti a világból.

A vadász ilyenkor lázasabb mint az első szerelmi vallomásra készülő fiatal ember . . . Furcsa szenvedély. Az a vadász, aki hideg vérrrel, könyörtelenül lövi le a szegény éhséget, szomjúságot, hideget, a kapák és ragadozók előtt halálos gyötrelmeket szenvedő vadat, — ha gyilkos fegyverét leteszi? egy ártatlan csirkeinek sem tudná hidegvérrel elvágni a nyakát . . . Még furcsább tépelődés! . . . Ami a nagy természetben az az érthetlenség, mely szerint egyik állat a másikat, a gyöngét az erősebb, megöli és fölfalja, az a vadászszendvedélyben az a lázas kéj, mely gyönyört talál a — gyilkolásban, a vad életének kioltásában.

Még alig hasadt a téli-hajnal a látóhatáron, a lomhán uszó szürke havas felhők között, midőn Miska a főur egyszemü „jáger“-je belefújt az öblös és valamikor a délibábos rónák egy hatalmas bikájának ékességét képezett,

szaruból készült vadászskürtyjébe. A kürt külterjes hangja bejárta nemcsak az egész falut, de még a szomszéd pusztákat, tanyákat is . . . A kályhafűtő lyukak — és tálak — és cselédágyak alól, hosszú nyújtózkodások közben, ásitozva előzammogó kopók, a „Bunkó“, a „Bihari“, a »Csonka Panna«, a »Dudás« stb-ek, a kürt hallatára olyan tutulást és vonítást vittek végbe, amely méltán és joggal versenyezett volna azon trombitálással, melynek rémséges hangjaival a zsidók (vagy ha nem azok voltak, bocsánatot kérek!) Jerikó falait döntögették. A kopók és a falu különféle nemzetségekhez tartozó ebeinek vonítását, a szomszéd tanyák komondorai viszonzották. Midőn a tiszta légtérben összecsapott a két hangáradat, tizenöt világrész diplomatái sem tudtak volna olyan koncertet összehozni!

Csontra fiu! Ugrottam ki az ágyból és 1849-ben, a muszkák előtt megszokott toaletcsinálással, puskát, tarisznyát kaptam a nyakamba és — mentem a főurhoz.

A vadász-társaság már ott volt a refektóriumban, még az álmos és örökös muszkanáthában szenvedő barát, az öreg Hiláriusz bácsi is ott volt; pakkolóan a nyakában levő rengeteg „pikszenzak“-ba pipát, dohányt, tubákot, sonkát, brinzát bort, és szilvórist . . . A nagy ebédlő asztalon párolgott a tea, szerénykedett a szilvóris, mosolygott a sonka és ambrailatot lehelt a világ legjobb pástétuma a híres töpörtös pogácsa. Az öreg főurnak — legyen neki jó dolga a csillagban! már a fején volt a taplósipkája és kanonokos termetén a 24 töltényt magában foglaló bőrön, vállán a híres „Kontiner“-puskája, kezében a fűzes-

gyarmati muskotálylyal megtöltött, hajlósszárú selmecezi pipája. Mind ott voltak már a többiek is . . . Az öreg erdőmestert a szilvóris már annyira ekzaltálta, hogy éppen azt hazudta: miképpen esztergálta ő neki Deák Ferencz a haza bölcsé a szivarszopókáját; és éppen velem — aki akkor léptem be — akarta bizonyítani, hogy — én tudom; pedig amint igaz, hogy élék! soha életemben Deák Ferenczet nem láttam. Az öreg tisztartó is ott ült már rengeteg süvegcsizmában, melyekre ha az akkor divatos „fátermönderek“-ből egy párt fölvarratott volna: egy teljes öltözet téli ruhának is beillett volna. Vízeka az öreg méz-száros is ott volt; éppen a puskája piramettiját piszkálta, kaparászta a Náni leányaszonytól kért goromba zsákvarró-tüvel; — mert hát — nem szelelt.

— Kutya máter! Hol vagy már ennyi ideig — szólított meg az öreg ur — hát nem hallod mióta dudál már a Miska. Igen nyugodt lehet a lelkiismereted, hgy ily sokáig tudsz aludni. Egyél, igyál ha kell valami aztán — egy, kettő! — mond a kocsisoknak, hogy fogjanak . . . Jó spuriuszom van.

Befogtak, előjártak a kocsisok.
 Mi a vadászok, két kocsi a fölczihelődünk; a harmadik szekéren utazott Miska az összetűzött morgó, nyöszörgő, reszkető kopókkal. Szép látvány az ilyen zuzmarás ekszpediczió; nagyvárosi ember nyavalyát kapna tőle. A rengetegbe értünk — a „Hallgatoba“.
 A bérczek levéltelen fái a zuzmarát mintha gyémánttá változtatta volna a kistűt téli nap, fősleges fényben ragyogott. A frissen esett lágy hó mint egy hermelinszőnyeg feküdt

landó feleket egybeadni, kitűnik az új házasságról szóló 1895. évi XXXI. t.-cz. 123. §-ából.

Az említett §. így szól: »Azon lelkész vagy vallási szertartás teljesítésére jogosított más személy, ki egyházi összeadással eljár, *mielőtt a felek igazolták volna*, hogy a házasságot a polgári tisztviselő előtt megkötötték, vétséget követ el és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő; ismétlés esetében a cselekmény két hónapig terjedhető fogházzal és ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.« Nincs ebben a §-ban, de meg az egész törvényben egy szó se arról, hogy ez az igazolás csak az állami közeg tanusítványa által eszközölhető.

Mi tehát a teendőnk?

Katekézések, prédikálás által tudomására kell hozni a népnek, hogy joga van ahhoz, hogy a házassági jegyzőkönyv aláírását megtagadja. És mivel az a kath. hittől ellenkezik, hogy még mielőtt a szentségi házasságot megkötötte, magát »férj« és »feleségnek« tartsa és írja; ennél fogva keresztény kötelessége az aláírást meg is tagadná.

A kath. lelkészek pedig a polgári kötétségnél szerepelt tanuk bizonyítványa alapján adják szépen össze a házassalandó feleket. Ne féljenek nem követnek el a törvény ellen semmi vétséget. Itt Bihar-megyében egyik plebános megtette azt, hogy utasított egy párt, akiket az anyakönyvvezető — minden igaz ok nélkül — nem akart összeadni, hogy menjenek hozzá két tanuval s azok állítsanak ki bizonyítványt arról, hogy az anyakönyvvezető megtagadta a kérésüket, majd tudni fogja ő a többit. Az új rend öre összeadta őket papjukkal együtt és kikergette, — — de a második utcából már visszahívta őket és összeadta.

Lépjenek mindnyájan akcióba és akciójuk országos legyen; a jegyesek 99 százalékanak aláírását, mint legerősebb

kártyát fogják ellenünk kijátszani arra nézve, hogy az új rendben nem lát senki lelkiismereti sérelmet, az kell mindenkinek.

És midőn ezt tesszük, senki sem mondhatja rólunk, hogy mi a törvény ellen izgatunk; nem izgatunk mi, csak annak keretén belül védelmezni akarjuk megtámadott lelkiismereti szabadságunkat! . . .

Az a bizonyos fufang.

Hogy mennyire kimeríthetetlen ez a politikai adomány a mi miniszterelnökünkben, arra nézve újabb meggyőző példát hoz fel nekünk a »Budapester Tagblatt«. Ezen lap szerint a Falk Miksa ellen egy bécsi hivatalos újságban megjelent támadás, mely a kormánypártban is nagy feltűnést keltett, egyenesen Bánffy miniszterelnöktől ered. A bécsi cikk Falknak a trónbeszédet illető kritikája ellen irányul s kétségtelennek tartják, hogy azt a magyar kormány feje inspirálta. Mindenesetre jellemzően mutatja ez eljárás, hogy szokta Bánffy az egyes oszlopos kormánypárti embereket kijátszani és Bécsben befektetni. Ime megírta a cikket a bécsi lap számára s azt aztán a magyar lapokba átvéteti. Ez ugyan nem nemes eljárás, de ki keresné az ilyet Bánffyban?

Politikai mozgalmak.

Jól értesült politikai körökben beszélnek, hogy Zsilinszky Mihály államtitkár, kinek kettős kerületet is juttatott a választások istene, a békéscsabai kerület mandátumát fogja megtartani s hogy e szerint a Zólyomi kerületben új választás lesz. Ezt annyira bizonyosnak veszik, hogy a kerületben már újra megindultak a pártok harcrai; sőt a jelöltekben is megállapodtak már a választók és pedig a néppártiak dr. Gond József badini plebános, a kormánypártiak pedig dr. Huszagh István ügyvéd személyében. Együttl megemlítjük, hogy Vöröss László a másik szerencsés államtitkár a kaposvári mandátumra reflektál, vagyis a főváros III. kerületében, Ó-Budán is új választás lesz rövid időn belül.

Határidő-üzlet, nagy töke és a gazdák.*

— Ruhland után. —

I.

1889-ben a buza termése legalább 3 millió tonnával volt kevesebb, mint 1884-ben, mindamellett a buza ára 1880-ban Angliában tonnánként 28 márkával volt alacsonyabb, mint 1884-ben. Ez a jelenség azt mutatja, hogy a buza árának képződése a reális viszonyoktól, a kívánat és kínálat alakulásától magát meglehetősen emancipálta.

1884. óta a világnak valószínűleg 1891-ben volt a legnagyobb buzatermése. Ez a termés mindenesetre gazdagabb volt, mint 1889-ben és pedig körülbelül 4—5 millió tonnával. Mindamellett az árak Angliában 34 márkával állottak magasabban tonnánként, egymáshoz való viszonya ez évben még kevésbé határozta meg az árakat, mint előbb.

Ez a végzetes fejlődés legélesebben mutatkozik, ha a jelen és a közvetlen múltnak ár-képződését tekintjük. 1895-ben a világ buzatermése körülbelül annyi, mint 1891-ben, mindamellett 1891-ben a buza ára Angliában 172 márká volt tonnánként, 1895-ben pedig csak 107 márká. Ugy látszik, hogy a buza ára, ha egyszer lement, semmi módon nem tud az előbbi vonalra emelkedni. A viszonyoknak tisztán közgazdasági szempontból való vizsgálata is megerősíti azt, hogy a buza ára fokozatosan függetlenebbé vált a valódi árúkból mutatkozó kívánat és kínálattól.

A washingtoni senatushoz intézett hivatalos Peffers-féle jelentés szerint, 1892-ben a new-yorki gabonabörzén 1.151.448.000 bushel, 1893-ban 1.052.008.000, tehát összesen ebben a két esztendőben 2.203.456.000 bushel buza került forgalomba. Holott e két évben valódi buza 75 millió bushelnél több nem igen látta a new-yorki piacot. A szinleges áruban történt kötések körülbelül harminczszorosán múltak fölül a valódi áruforgalmat.

Miután pedig a nagyobb üzlet természet szerint uralkodik a kisebb felett, a tényleges vagy a valódi árának megállapítása a külömbözetitől fog függni, éppen azért szükséges ezzel közelebbről megismerkedni.

A gabonáüzletben is vannak olyan eladások, a melyeknél az átadás azonnal megtörténik és olyanok, a melyeknél az csak egy későbbi időpontban következik be. Az ugyneve-

* A magyar gazdák legjobb folyóiratának a *Gazdasági Szemlének* novemberi számából.

a talajon. Szélesendes, nyugodt volt a levegő. A szent és az emberi lelket Istenhez emelő némaságot, csak itt-ott háborgatta egy-egy éhes harkály kopogása és ha kutaszóly nyelve a fába szorult féreggel sem birt boldogulni, — egy-egy vissantása. Mert az apró barátfejű czinkének és a parányi ökörszemnek a fákra raggatót hernyópetét kereső rebbenései, zajszámba vehető sem volt. No meg az öreg Hiláriusz bácsi a barát, prüsszentett néha-néha egy természetet; de amiért az öreg főúr nyomban meg is róta, hogy — *ne trombitáljon*, mert elszökik a róka; kutya máter!

Szépen csendben fölvészorogtunk a bérzetőre, hol az öreg erdőmester felállított bennünket. Minden vadásznak akit fölállított, a lelkére kötötte, hogy jól vigyázzon, most az a legjobb hely: ahol ő áll ott vált a vad, ha a kutyák a völgyben fölveszik. Mikor az öreg elállított minden puskást, megfújta a kürtöt és Miska eleresztette a kopókat. . . . Aki a bércek között egy jó kürtöt nem hallott: az hiába hallotta a világ minden primadonnáját, olyan fölséges hangokat mint ez, százszoros visszhangjával a hegyek között, — sohasem hallott. E fölséges hang mint egy delejes-áram a vadász idegein a szivbe megy és azt gyönyörteljes kéjes dobogásba hozza. Hát még mikor a vezérkopó, a *Bunkó* elvisítja magát a fölhatott vad után?! már akkor nem csak a szenvedélyes sziv zakatol mint egy rugója-törött óramű, hanem az embernek a kalapját is emelgetik az égfelé meredő hajszálak.

Sebes tempóban jön a hajtás: szarvas, vagy őz lehet benne. A kutyák csaholását pokoli lármává keveri össze a bérceknek sok-

szoros visszhangja. A fölrezzentett szajkák idegesen röpködnek a zuzmarás fákon, még a nagy fülesbaglyok kijönnek oduikból a zajra és a fák fölé szállva, nagy kanyarokat röpködnek a magasban, a tiszta légben.

Hó! Egyszerre megváltozik a világ. A kopók csaholását valami rémes, kísérteties, kínos nyöszörgés váltja föl, mely nyöszörgés a félelem, a rémülés hangja szokott lenni; és e hang nem hogy közelednek a lövővonal, a puskások felé, hanem *eszeveszetten távolodik*. Mi történt?

. . . Szarvast üldöztek az ebek és üldözés közben, farkast, vagy valamely másféle duvadat találhattak, attól rémülhettek úgy meg. Hidedgér, sziv, szem, kéz rendben legyenek! . . .

A kutyanöszörgés és szükülés lassankint végképpen elhangzott, csak a szajkák vergődtek a zuzmarás fák ágai között, közben-közben egy-egy félelmetes rikkantva.

Rémület! mit láttak szemeim?!

. . . Nyolcz darab zordos farkas jött felém lassu kutya ügetésben. . . A vadászláz, a szivem verése megszűnt. Álltam ott a helyemen karon tartott fegyverrel mint lelketlen kőszobor. Amit én éreztem az már nem is félelem volt, hanem a meglepetés szűlte ünfeledségnek *aléltsága*. Temesvárnál a muszka-ágyuk nem tettek rám ilyen borzasztó hatást; pedig — mi tagadás benne — ott is eléggé trémáztam.

A farkasok — szégyen reám! 15 ölnyi távolságban koczogtak el mellettem: képzelt vagy valóban látott szemeknek rémes villogása, szőröknek felborzaltsága, mint egy villanyos ütés hozta mozgásba a gondolataimat és fegyvert emeltem, hogy a még mindig legjobb lö-

távolban levő fenevadakra lövök. De a sors mást határozott.

Egy pillantást vetvén magam elébe, láttam, hogy — utánok ezammog egy rémséges nagy darab; de olyan nagy mint egy südő számár — *a kilenczedik*.

Minden bátorságom visszatért. Arczhoz nyomtam a fegyvert és irányoztam és — *cselt a kapszim el nem sült*. Ezermilliom menykő! jó hogy dühömben a fához nem vágtam a fegyvert, ifjúkoromnak ezen egyik leghivebb, legkedvesebb barátját. Szent Hubertusz jöjj segítségemre! . . .

Ujból arczhoz szoritottam a fegyvert és irányoztam oly biztos, oly hideg nyugodt kézzel mint egy márványszobor és — *durr!* . . . elsült a második cső és — *a farkas összeesett* és néhány kínos rángatózás után, kiadta páráját. Oly gyönyörteljes szép példány himfarkas volt a kassatán golyóval általta zsákmány, melyhez képest a budapesti állatkertben látott hitvány farkast, csak nyomorult finétti-kutya számban vehető.

Amily nagy volt a félelem, a meglepetés, éppen olyan, vagy még nagyobb lett az öröm.

Összekiabáltam a vadásztársakat, fogadtam a gratulációkat és tördelt-vagdalt faágakon levittük a kocsikhoz az ordas zsákmányt, hol annak rendje-módja szerint maga a gyöngy lelkű főúr mint házigazda, a farkasra fektetett és a szokásos és puskavesszővel való három ütést azon testrészemre mérte, melyen az üléstől legjobban megvásik a nadrág. . . . Aztán ittunk nagy áldomást és hazamentünk — trumfussal.

Igy vadásztunk régente.

ett prompt vagy loco áru az előbbieknél szerepel, az utóbbiaknál az ugynevezett uszó vagy érkező árukészletek, melyek csak egy bizonyos idő múltán jelenhetnek meg. Mindezen esetekben a termelő és fogyasztó között az összekötő kapocs a kereskedelem. Hogy azonban a kereskedő az ő hivatását teljesíthesse, szakképzettséggel kell bírnia, ismernie kell az árut, a melylyel kereskedik; csak így lesz képes hasznos munkát végezni.

Ezek közé a viszonyok közé tolokodott be a börzeileg szervezkedett ugynevezett blanko határidő-üzlet, a mely lemond arról, hogy akár a fogyasztónak, akár a termelőnek érdekeit szolgálja. A kettő közti viszonyt a börze vája ketté. A határidő-üzletet az áru nem érdekli. Azok, a kik benne résztvesznek, rendszerint hiányában vannak minden szakismeretnek és az, hogy az ár tartani fogja-e magát, vagy nem, reájuk nézve elvileg tulajdonképpen közömbös, nem ezt fizetik meg, hanem azt, a mi a papirbuzának megszerzéséhez szükséges. Ez a berlini piacon tonnánként fél márká alkuszdíj és a kötjegy értéke szerint, minden 1000 márká után 0.4 márká bélyegilleték. Az áru értékének és mennyiségének megállapítására vonatkozó kikötések helyébe a börze usanceai lépnek. A határidő-üzlet tehát nem szolgál sem a termelő, sem a fogyasztónak, hanem annak a szenvedélynek, mely lehetőleg gyorsan és fáradság nélkül akar lehetőleg sok pénzt nyerni.

A játék technikája a következő: Két játékos A. és B. a kik munka nélkül lehetőleg gyorsan gazdagokká akarnak lenni, találkoznak a gabonatermésnél. Tavasz van, mondjuk április és a szeptemberi határidőre a most zöldelő gabonatermést 150 márkával jegyzik tonnánként. B. azon véleményben van, hogy szeptemberig az árak emelkedni fognak, azt hiszi, hogy pénzhez juthat; ha tavasszal a fenti árfolyam mellett szeptemberi határidőre vesz s aztán szeptemberben az időközben felemelkedett áron adja el, besöpörvén az előálló különbséget. A. ezzel ellentétben azon véleményt táplálja magában, hogy szeptemberig a buza ára esni fog; ő tehát szeptemberi határidőre elad, remélvén, hogy odáig a megfelelő mennyiségű árut az ő határidő eladásának fedezésére olcsóbban szerezheti be, az ekként előálló nyereséget pedig zsebre vághatja. Mindketten elmennek egy alkuszhoz és előadják, mit akarnak. B. buzát akar venni, A. eladni és pedig most áprilisban szeptemberre. A buza még meg sem nőtt, próbáról tehát nem is lehet szólni, de sem A. sem B. nem is törődik a buza-mustrákkal, még ha mutatnának is ilyeneket, nem értenének hozzá. Nem is az a céljuk, hogy buzát vásároljanak, vagy eladjanak, hanem, hogy a buzán minden fáradság nélkül pénzhez jussanak. E tekintetben a börze usanceai a következőleg mozdítják elő az ő törekvéseiket.

A berlini börze szabályai szerint a szállításra eladott buzánál az eladás 50 tonnánként kell, hogy történnék, a mi megfelel öt vasuti waggonnának. Az alkusz az ő könyveinek egyik oldalára ezeket írja: »B.-nek 50 tonna 150 márkáért«, a másik oldalra: »A.-tól 50 tonna 150 márkáért«. A börzeidő végén a két szemben álló pozíciót egyesíti s egy A.-nak, mint B.-nek kiszolgáltatja az ugynevezett kötjegyet, mely a kötés megtörténtét bizonyítja.

Ez a kötjegy a következőket mondja:

»A.-tól B.-nek, az üzlettárgya 50 tonna buza; — azután következik a minőség megállapítása; szállítandó szeptemberre 1 tonna ára 150 márk, az egésznek értéke 7500 márk. A kötjegy végül az alkusz illetékét (courtage) tünteti ki. Ezután ellátják a szükséges bélyeggel, aláírja az alkusz és az eladó.

A.-nak és B.-nek az üzlete tehát megkötődött. A. eladott B.-nek 5 waggon buzát 7500 márkáért szeptemberre, a nélkül, hogy valaha csak egy szem buza lett volna birtokában.

B. ugyanennyi buzát vett A.-tól, de milyen áron? A. rendes fél márká alkuszdíjért tonnánként, tehát összesen 25 márkáért, hozzáadva a bélyeget, mely ezer márká után 0.4 márká Összes kiadása tehát 28 márká.

A dolog tovább folyik. A legközelebbi napon a buza ára szeptemberre 149 márkára esik, B. megijed eladja tehát C.-nek a buzát 149 márkáért, C. eladja D.-nek, D. eladja E.-nek

stb. Így megy ez aztán szeptember elsejéig; a 150 tonna legutolsó vevője Z. a ki Y.-tól vette. szeptemberre. Minden eladónak jogában és kötelességében áll a vevőnek az árut szeptember havának valamely napján felmondani. Vegyük, hogy A. 50 tonna készárut vásárolt és pedig szeptember 1-én, nem több mint 100 márkáért, mert idáig a buza ára 50 márkával esett, ugyanezen a napon B.-nek mondja fel a lételt. E célból A. vesz egy ugynevezett felmondási jegyet, a mi egy összehajtott iv, első oldalán nyomtatott formulárával, kitöltve így hangzik: »A. B.-nek szeptemberre felmondja az eladott 50 tonna buzát, mely ebben és ebben a rak-tárban fekszik«.

A felmondási jegy a további oldalakon 72 hasábra van osztva. Egy jeggyel csak 50 tonnát lehet felmondani s az a felmondás napján déli 12 óráig kezelés, számolás és lebélyegzés végett a felmondási hivatalhoz benyújtandó. A felmondás maga a tözsdének külön e célra rendelt termében történik. Kezdődik az eljárás 12 $\frac{1}{2}$ órakor, a börze látogatói ekkor körülállják a patkóalaku asztalt, a melyen belül egy hivatalnok áll, a felmondási jegyekkel. Pontban 12 $\frac{1}{2}$ órakor megszólal a harang s e pillanatban a hivatalnok átadja a jegyeket azon firmáknak, a kiknek az áru fel van mondva.

A mi esetünkben tehát B. A.-tól kapja ezt a jegyet, B. veszi az ő irónját és oly gyorsan, a mint csak képes a következőket írja az első hasábra: »C.-nek B.-tól«. Az A. által felmondott árut most ő mondja fel mint eladó C.-nek. A hivatalnok a jeggyel C.-hez siet, ez egy újabb hasábra a következőket írja. »D.-nek, C.-től«. D. felmond E.-nek és így tovább. Ez a felmondás legfőleg 20 percig tart, az utolsó napján 30 percig. Ha ez idő letelt, megszólal a harang és a felmondási jegy annál marad, akihez éppen eljutott; ha A.-tól eljutott Z.-ig, Z. kötelezve van A.-tól elfogadni az árut és érte az átlagos határidőárat, ez esetben 100 márkát fizetni.

Miután azonban A. előbb már B.-nek 150 márkáért adott el, az 50 márká differenciát kifizetett magának. B. C.-nek 149 márkáért adta el a buzát, a neki járó különbség 49 márkát vesztett. A. azonban 2500-at nyert, a mely összeget a B.-től Z.-ig terjedő spekulánsok fizetik meg.

ORSZÁGGYÜLES.

A főrendiház ülése.

Budapest, decz. 1.

Elnök: Vay Béla báró.

Jegyzők: a korjegyzők.

Elnök az ülést megnyitván. Felolvastatja az igazoló bizottság jelentését.

A bizottság tiszteletteljesen jelenti, hogy gróf Normann-Ehrenfels Gusztáv, gróf Normann-Ehrenfels Rezső, báró Piret de Bihain Béla örökös jogu, Bródy Zsigmond, Masirevics Samu és Szabó Jenő élethossziglan kinevezett főrendiházi tagok részére a királyi levelek kiállítván és kézbesítettvén, neveiket a főrendek jegyzékébe beigtatta, hasonlóan jegyzékbe ig-tatta gróf Draskovich Tivadar, gróf Keglevich Oszkár és Kussevich Szvetozár horvát-szlavon-dalmátországi főrendiházi tagok neveit, miután megbízó leveleiket bemutatatták; hasonlóképen a jegyzékbe felvették az ő cs. és apostoli királyi felségének nov. hó 22-éről kelt legfelső elhatározásával rosznyói megyés püspökké kinevezett Ivánkovich János dulcignói v. püspök és lugosi püspökké kinevezett dr. Radu Demeter esperes és szentszéki ülnök nevei is. Ellenben Szent-Andrén folyó hó 21-én elhalálozott Magyarevics Jeremiás budai gör. kel. szerb püspök és Temes-Remetén folyó hó 15-én elhalálozott báró Ambrózy Gyula örökös jogu főrendiházi tag neve a jegyzékből töröltetett.

Gróf Karácsonyi Jenő, gróf Pejacevich Arthur és gróf Serényi Béla, miután országgyűlési képviselővé történt megválasztásukat és a választás elfogadását bejelentették, a jogszünetelési jegyzékbe beigtatták s a főrendek jegyzékében neveiknél e jelző »képviselő« előtűntetett.

Zmejanovics Gábor verseczi gör. keleti szerb püspök, báró Piret de Bihain Béla örökös

jogu, Bródy Zsigmond, Masirevics Samu és Szabó Jenő élethossziglan kinevezett főrendiházi tagok által bemutatott királyi levelek a bemutatási jegyzékbe felvették.

Széchenyi Viktor gróf, Erdődy Imre gróf és Révay Simon báró vagyoni képesítések elismerését tárgyazo kérvények kellőképp felszerelve nem lévén, nevezett folyamodók azoknak kiegészítésére utasítottak.

A bizottság összeállítván az 1896—1901-iki országgyűlésre jogosult főrendiházi tagok névjegyzékét s az $\frac{1}{2}$ alatt ide zárt a Nagyméltóságú főrendiháznak tiszteletteljesen bemutatja.

Végül beterjeszti örgróf Csáky-Pallavicini Zsigmond és gróf Gyulai Sámuel főrendiházi tagok vagyoni képesítése iránt felmerült kételek tárgyában a tárgyiratokat azon kérelemmel, hogy ezen ügyeket a házszabályok értelmében elbírálás végett az igazoló bírósághoz áttenni méltóztassék.

Ezután a 8 jegyzőnek választása következett. Megválasztottak: *Czirák* Antal, *Gaál* József, *Korniss* Károly gróf, *Latinovics* János, *Nyáry* János báró, *Rudnyánszky* József báró, *Széchenyi* Imre és Bertalan grófok.

A háznagy választásánál élénk harcz folyt. Két jelölt volt: gróf Szapáry István, a kire a liberálisok legnagyobb része haragudott és gróf Keglevich István, a kire a revizionisták mind haragudtak. Az eredmény ez lett:

Gr. Szapáry István kapott 62 szavazatot.

Gr. Keglevich István kapott 45 szavazatot.

Üresen adatott be 3 szavazó lap.

Eszerint gr. Szapáry István megválasztott háznagynak.

Most az elnök felszólítására a jegyzők elfoglalták helyeiket, egyben az elnök köszönetet mondott a korjegyzőknek eddigi működésükért.

Császka György kalocsai érsek melegen megemlékezik a főrendiház hosszú éveken át volt érdemdes elnökéről, Szlávy Józsefről. Kéri a gondviselést, hogy mindnyájuk örömeire adja vissza neki egészségét és indítványozza, hogy a főrendiház fejezze ki elismerését az ő elnöki működése iránt. (Élénk helyeslés.)

Elnök: Azt hiszi, hogy a méltóságos ház közlekedéssel magáévá teszi az indítványt. Kijelenti, hogy ő maga fog elmenni Szlávy Józsefhez és több főrendet fel fog kérni, akikkel együtt személyesen fogják tolmácsolni a méltóságos ház érzelmeit. — Ezután Gyulai Pálról emlékezett meg, ki az irodalmi téren megannyozott pennáját nem sajnálta 10 éven át a főrendiháznak ajándékozni. Most e téren nyugalmába óhajt vonulni, csak ezért nem vállalkozhatott a jegyzői székre. Indítványozza, hogy jegyzőkönvi köszönetet szavazzanak neki.

Gyulai Pál köszönetet mond ezért a talán fölösleges kitüntetésért, mely 10 évi szerény működését jutalmazza. Irodalmi elfoglaltsága tette lehetetlenné, hogy a jegyzői tisztséget elfoglalja, de bármikor szüksége lesz is a méltóságos főrendiháznak, mindenkor rendelkezésére bocsájta csekély erejét. (Éljenzés.)

Ezután megejtették a bizottságokba való választásokat.

A felirati bizottság tagjaiul a következőket választották meg:

Brankovics György patriarcha, Dessewffy Sándor püspök, Gáll József, Gyulai Pál, Hollán Ernő, Károlyi Tibor gróf, Karap Ferencz, Kautz Gyula, Liphay Béla báró, Madarassy Pál, Nikolics Fedor báró, Radvánszky Béla báró, koronaőr, Ribáry József, Rudnyánszky József báró, *Schlauch Lőrincz* bibornok, Szabó Miklós, Szapáry Géza gróf kir. főudvarmester, Szapáry Gyula gróf, Szász Károly püspök, Vay Béla báró, Vértesy Sándor, Zichy Ferencz gróf, id. Zichy Nándor gróf.

A képviselőház ülése.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Elnök: Bejelenti azon képviselők neveit, akik inkompatibilis állásukat tudomására hozták s egyuttal ezen állásukról lemondtak.

Lukács László pénzügyminiszter: Beadta az 1897. évi budgetet s a 4 hónapra terjedő indemnitási javaslatot.

Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi- és *Darányi* Ignác földmívelési miniszterek a mult országgyűléshez már beterjesztett, de függőben maradt jelentéseiket mutatták be.

Kiadták a bizottságoknak.
Ezután kisorsolták az osztályokat s megválasztották a bizottságokat.
Báró Bánffy Dezső miniszterelnök indítványozta, hogy holnap még 2 jegyzőt választanak, amit elfogadtak s ezzel az ülés 12 óra után véget ért.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Deczemb. 2. Szépészeti-egylet rendes havi ülése.
2. Választmányi ülés a kath. körben délután 5 órakor.
3. Bihar megyei Népművelési egyesületének vál. ülése a polgári fiúiskolában, d. u. 5 órakor.
3. Közigazgatási ülés a városházán, délután 3 órakor.
5. Bihar megye kórházi választmányának ülése délelőtt 11 órakor.
6. Gyermekegyesület ülése d. e. 11 órakor a városházánál.
7. Megyei közigazg. bizottság ülése.
7. Bihar vármegye közigazgatási bizottságának ülése délelőtt 10 órakor.
8. Bihar megye tisztii nyugdíj bizottságának ülése, délelőtt fél 10 órakor.
13. A Gyermekegyesület közgyűlése.
13. Arányi Frigyes hangversenye.
30. Németh Sándor dr. Péchy elleni sajtópere.

Január 10. Táncestély az elaggott iparosok javára.

* **Uj miniszteri tanácsos.** Király 6 Felvétele Vöröss Sándort, a pénzügyi közigazgatási bíróság ítélőbíráját a pénzügyminiszteriumhoz első oszt. miniszteri tanácsossá nevezte ki.

* **A képviselőház Endrődi Sándornak.** A Ház tagjai irodalmi ünnepet készülnék rendezni Endrődi Sándor tiszteletére abból az alkalomból, hogy megjelent a »Kurucz nóták« című kötete. A képviselők emez óvációjára részben a Ház naplóvezetőjének szól, miután Endrődi tudvalevőleg néhány év óta ezt a tisztséget is viseli. Az ünnepély rendezésében a Ház tagjai pártkülönbség nélkül résztvesznek. Az időpont még nincs elhatározva. A legközelebbi napokban értekezlet lesz s azon állapítják meg a programot és az ünnepély napját.

* **A drágasági pótlék.** Az év utolsó hónapja van s pár rövid hét múlva leszámolunk az 1896. évvel. A városi tisztviselőknek az utóbbi években, ha nem sikerült is még nyélbe ütni a fizetésjavítást, a Karácsony meghozta a várva-várt ajándékot egy kis drágasági pótlék alakjában. Ráfért mindenre a kis költség. Az idén még szó sem volt róla, hogy részesüljenek a városi tisztviselők ez évben is a drágasági pótlékban. A városi főszámvevő még talált elég fedezetet, a miből a mintegy 20 ezer frtra rugó összeget kifizessék. A törvényhatósági bizottság egy része azonban nem találja méltányosnak, hogy a tisztviselők elessenek ez évben a jól megérdemelt jutalomtól s egyik előkelő városatya indítványt fog tenni a december 10-iki közgyűlésen, hogy a korábban megadott drágasági pótlékot ez évben is szavazza meg a törvényhatóság.

* **Ideális földmívelési miniszterium.** Az ország földmívelésének vezetésére hivatott kormányhatóságnak — mint azt Tisserand francia földmívelési osztályfőnök kifejti, — lényeges és alapvető elve legyen az, hogy soha a gazdák magán, vagy társulati kezdeményezésével újjat ne huzzon, sőt ellenkezőleg: minden törekvése odairányuljon, hogy az önállóságnak és egyéni erőnek fejlesztését tűzze ki feladatául. Kötelessége támogatni a gyengét és felkelteni az ingadozókat bátorságát. Tisserandnak ezen nagyon érdekes dolgozatát a „Magyar Gazdák Szemléje“ legutóbbi számában közli. Ugyanezen szám „Diadalmas plútokrácia“ cím alatt az amerikai közgazdasági állapotokról is sok, előtünk eddigéle ismeretlen adatot tár elénk.

* **A legújabb indítvány a színház építés ügyében.** A nagyváradi téli színház építéséről már nagyapáink is sokat tanácskoztak fiatal korukban; a későbbi időben egy alkalommal,

ugy az ötvenes évek elején, a »Hazánk« s a »Külföld« czimű lap hozott is egy épület-rajzot a milyenre a nagyváradi állandó színház terveztek. Akkor talán egy kis jóakarattal feltehető volna építeni közadakozásból is, mert a színészet iránt országsszerte nagy volt a lelkesedés. Ma meg van a jóakarát, de nincs hozzá pénz. Akik a város jelenlegi pénzügyi viszonyait ismerik, azt mondják, hogy soha sem volt kedvezőlenebb időpont a színház keresztül erőszakolására, mint a jelenlegi, a mikor a reageteg szükséglettel szemben az üres kassza, a tüzérszázárnyára szükséges regále-kötvények sirlány 3—4 százezer frtnyi maradványa és közrel másfél millió — adósság áll. Ez állapot eredményezi aztán, hogy igen sokan, az előkelő emberek közül is, akik a színház mielőbbi felépítésének voltak a hívei, az adott szomorú viszonyok között nem pártolják a színháznak a Nagypiaczon való kiépítését mindaddig, míg a város kedvezőbb anyagi viszonyok közé nem jut.

A színház néhány nagy barátja mig erősen harezol a színház mielőbbi építése mellett, — addig néhány városatya eredeti indítványval készül egy újabb lépéssel »előbbre« vinni a színház ügyét. A decemberi közgyűlés elé azon indítványt akarják terjeszteni, hogy tekintettel a város jelenlegi súlyos pénzügyi helyzetére, a színház építés kérdését vegyék le a napirendről. Azonban a jövő évi költségvetésbe felvett 200,000 frtból 100—150 ezer frtot helyezzenek letétbe mindaddig gyümölcsözés végett, míg az összeg olyan magasra nem nő, hogy belőle a színházat felépíthetjük. Harmincz év alatt majd csak felszaporodnék a szükséges tőkére a letétbe helyezett összeg. Ha elődeink ezelőtt 30 évvel gondoskodtak volna így . . .

* **Fényes esküvő** volt tegnap délelőtt a nagyváradi-olasz róm. kath. plébánia templomban, ekkor esküdött ugyanis örök hűséget Orbán Ignác temesvári mérnök városunk főmérnöke Busch Dávid bájos és kedves leányának Erzsikének. A nagy templom tágas hajóját már jóval az esküvő előtt fényes hölgyközönség lepte el. Ott volt városunknak arany-ifjúsága is csaknem kivétel nélkül. A nők diszes koszorujából a következők neveit sikerült feljegyeznünk: Belezay Antalné, Cseresnyés Albertné és Lujza, Czeglédyné, Grunwald Henrikné, Hegedüs Gézánné és Irén, Misuray Anna, Janky Antalné, ifj. Rimanóczy Kálmánné, Rácz Mihályné, Szenteleky Jánosné stb. Háromnegyed tizenkettőkor érkezett meg a nászmenet, amelyet az esketést végző cz. kanonok, Dencs János az oltárnál fogadott. A szépen feldisztított oltárt körül állották az örömszülők és rokonság. Násznagyok voltak: dr. Gönczy Sándorné, özv. dr. Mayer Agostonné és dr. Berger Eleménné. Násznagyok: dr. Várady Zsigmond, Mezey Mihály és dr. Orbán József uradalmi főintéző Aranyos-Marótról. Nyoszolyó leányok és vőfélyek: Mayer Mariska — Tedeszy Károly temesvári mérnök, Mayer Antónia — dr. Stocker József. Az esketést cz. kanonok elsőben szép beszédet intézett az új párhoz, amelyben hangsúlyozta a kötetendő frigynek jó vagy balsorsban egyaránt örök voltát s azután a meghatottságtól rezgő hangon ráadta a szép párra az egyház áldását.

* **A népkönyvtárak helyisége.** A »Szigligeti Társaság« legújabb igen életrevaló terve: a népkönyvtárak felállítása városszerte a legmelegebb fogadtatásra talált s előkelő körünk is pártolással, adományokkal segítik elő a szép eszme mielőbbi megvalósíthatását. A népkönyvtár létesítése, éppen ezen jóindulatu pártolás és az intézkedéssel megbízott kiváló férfiak buzgólkodása folytán már biztosítva van, de még megfelelő helyiségről kell gondoskodni. Egyelőre Váradi-Ujvároson állítanak fel népkönyvtárt. A Szigligeti Társaság kiküldött bizottsága azzal a kérelemmel fordult Nagyváradi város tanácsához, hogy az új-városi községi fiú iskola épületében két szobát engedjen át min-

den díj nélkül a népkönyvtár helyiségéül. Ezt annál inkább teljesítheti a tanács, mert a helyiségeknek semmi hasznát nem veszi.

* **A járdák tisztán tartása.** A rendőrkapitányi hivatal erélyes rendeletet adott ki a beállott havazások alkalmából. A rendelet különösen a házigazdáknak szól. A járdákról el kell takarítani a havat, mert aki ez ellen vét, szigorú bírságolás alá esik. Jó lesz tehát a kellemtelenségek kikerülése, meg a járókelők biztonsága végett a járdákat tisztán tartani.

* **Választások a városnál.** Nagyváradi város decemberi közgyűlése érdekesnek vagy jobban mondva népesnek ígérkezik. A többi ügyeken kívül két választás lesz, a mely tudvalevőleg nagy vonzerővel bír a városatyákra. Betöltik a Vajnovszky Vincze lemondásával megüresedett II. oszt. fogalmazói állást, a melyre két szorgalmas tisztviselő: Kalmár József és Hajduska Árpád pályáznak. A Holnapi Béla távozásával választás utjáni betöltésre kerülő számtisztai állásra pedig a számvétség egyik tehetséges, munkás alkalmazottja: Gesztési Ödön pályázik.

* **Névváltoztatás.** A belügyminiszter Polák Bernát nagyváradi lakosnak megengedte, hogy vezetőkénevét »Pásztor«-ra változtassa.

* **Bekerített temetőhelyek.** A várad-olaszii nagytemetőben a családi sírhelyeket rendszerint a városi tanács, illetve a gazdasági tanácsnok szokta kijelölni és eladni. Az ilyen sírhelyeket későbbben kerítették be. A Weiszlovits Adolf és fia temetkezési cég azt akarja keresztülvinni, hogy azok a családok, akik sírhelyeket óhajtanak venni, kész kerítéssel ellátott területet vehessenek. Kérvényt intézett Nagyváradi város tanácsához, a melyben 20 sírhelyet kér a megszabott áron részére átengedni a nagytemetőben. Az a célja, hogy ezeket diszesen bekerítetteti s eladásra bocsátja. Nem akar, mint kijelenti, nyereszkeskedni, hanem a területet azon árért bocsátja a közönség rendelkezésére, a mennyiért ő kapja a városból; csupán a kerítés díszítése képezi majd megegyezés tárgyát.

* **Sorozás a rendőrségnél.** Nagy sürgősforgás volt tegnap a rendőrségnél. Rendőröket soroztak, az elbocsájtott és alkalmatlan rendőrök helyébe. Volt vagy ötven jelentkező s ezeket vizsgálták egész délután, ifj. Rimler Károly főkapitány jelenlétében. Az üres helyeket mind betöltötték s rövid idő múlva megkezdődik a betanítás.

* **Köszönetnyilvánítás.** Alólirott, ez uton is hálás köszönetemet nyilvánítom mindazon nemeslelkű s áldozatkész emberbarátoknak, kik bizalmas felkérésemre, H. J. róm. kath. kántor-tanító szánandó nyomorán — kegyesadományaikból begyűlt segélylyel — enyhíteni szívesek voltak. Dobó János m. k.

* **Bazárok a Safrad-ház helyén.** A város által megvett Safrad-ház értékesítése céljából, tudvalevőleg Knapp Ferencz építész igen reális tervet dolgozott ki. A telek egész hosszában bazárok építését javasolta s bemutatta ezekre nézve a kész terveket és a költségvetést. Busch Dávid főmérnök a terveket átvizsgálta, számításokat tett az építésre és a jövedelmezőségre vonatkozólag s erről jelentést terjesztett elő. Ebben igen helyénvalónak találja egy a terveket, mint Knapp által tett számításokat. A diszes földszintes épületen 9 bazár és egy bolt lenne. Az építési költségek 23,000 frtra rúgnak s 6½% jövedelmet hajtana az épület. Igen helyes volna, ha a terv gyors kivitele által nem heverne jövedelem nélkül a város befektetett 50,000 frtja a Safrad-házban.

* **Uj rend terhe.** Az anyakönyvvezetés életbeléptetésekor dr. Hirling Ádám városi főjegyzőt rendes, Mehrwerth Sándor jegyzőt pedig helyettes anyakönyvvezetőnek nevezték ki. Rövid idő alatt bebizonyosodott, hogy a kinevezett anyakönyvvezetők csak úgy képesek a

15.000 lelket számláló város anyakönyvi teendőit elvégezni, ha tulajdonképeni hivatásukat elhanyagolják. Ezért mind a két anyakönyvvezető le is köszönt állásáról, mire a belügy-miniszter évi 600 forint fizetéssel Bati János nyugalmazott kisdédóvót nevezte ki. Bati most szintén lemondott állásáról, mivel a reámaradt nagymennyiségű hátralékok és folyton szaporodó teendők elvégzésére képtelen.

* **A hivatalos lapból.** Ö Felsége Balogh Lajos nagyváradi 4. honvédegyezredbeli főhadnagynak legfelsőbb megelégedését fejezte ki. — A pénzügyminiszter Papp Lóránt számgyakornokot a nagyváradi m. kir. pénzügyigazgatóság számvevő osztályához számtiszté nevezte ki. — A vallásügyi miniszter dr. Csánk István fény plébánosnak azon áldozatkészségeért, hogy az ungvári kir. kath. főgymn. szegény tanulói részére 50 frtot adományozott, elismerő köszönetét nyilvánította.

* **Vadmaeska vadászat a városházán.** Egy idő óta a városháza körül, különösen Koronatezán levő udvarokból sűrűn veszett az apró szárnyas jóság. Nem tudták, miféle tolvaj, vagy kártékony állat pusztítja. Tegnap, korán reggel a városháza udvarán lakó Gáti Lajos nevű városi alkalmazott, kinek szintén veszett már el apró szárnyasa, észrevette, hogy a tyúkiban nagyon repdesnek a szárnyasok s a kutyá pedig erősen csahol a ketrecz előtt. Mikor oda ment, meglepetve látta, hogy egy hatalmas vadmaeska tépi a ketreczben a tyúkokat. Hirtelen bezárta a ketrecz ajtót s egy doronggal kezdte érdekelni a léczek között a csapdába került vendéget. A dühtől tajtékozó fenevad többször rá akart rohanni támadójára, de nem tudott kimenekülni. Gáti addig ütötte a veszélyes állatot, míg kiszenvedett. Hatalmasan kifejlett példány, a milyen ritkán kerül puskaesőre is. Valószínűleg a hegyekről járt be éjjelenként s ez egyszer rávirradt a tiósbán.

* **Angol tudós a magyar mezőgazdaságról.** Annak idején bejárta lapjainkat az a hír, hogy Mulhall hírneves angol statisztikus házában járt azzal a czélzattal, hogy a közgazdasági igazgatásról és a gazdaságsadalom tevékenységéről adatokat gyűjtsön. Ide vonatkozó jelentése — mint azt a *Magyar Gazdák Szemléje*-nek legutóbbi számában olvassuk, — megjelent. Mulhall részletesen és sok rokonszenvenvel ír nemcsak a magyar földművelésügyi miniszteriumról, hanem az Országos Magyar Gazdasági Egyesület működéséről, sőt az ifjú Magyar Gazdaszövetségről is. A múlt évben tartott gazdakongresszusnak külön fejezetet szentel: ismerteti a magyarországi gazdasági akadémia történetét és a jelen helyzetét, leírja a mezőhegyesi ménésbirtok berendezését és a gazdálkodást, mely ott folyik. Dolgozata, dacára apró hiányainak, mindenesetre egyike azoknak a legrészletesebb és legtöbb rokonszenvenvel írott jelentéseknek, a melyek eddigelő Magyarország mezőgazdaságáról angol író tollából megjelentek.

* **Szekunda szeton.** Még egy teljes hónapunk van karácsonyig. Hagyományos szokás és a diákság kifejezése szerint a karácsony előtti nap a szekundák napja. Azonban az új miniszteri rendelet szerint a kereskedelmi iskolai tanulók részére ma osztják ki az évharmadit és a tizediket, persze kinek több, kinek kevesebb öröme benne — szorgalma vagy hanyagsága szerint.

* **Nyilatkozat.** Miután a f. é. december havára tervezett római zárandoklat hirdetésein az én nevem megkérdetése és ennél fogva beleegyezésem nélkül, mint egyik vezetőnek neve elfordul, kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy a f. é. december havi római zárandoklat rendezéséhez semmi közöm sincsen és abban sem mint rendező, sem mint zárandok részt venni nem fogok. Budapest, 1896. november hó 30-án. Dr. Purtyván, a budapesti központi papnevelde tanulmányi felügyelője.

* **Jó fogás.** Tegnap egy gyanus külsejű egyént kísérték be a rendőrséghez. Gerő Ármán rendőrkapitány vallatásra fogta, de az elfogott sehogysem akart vallani. Különféle neve-

ket és illetőségi helyeket diktált be, míg végre kisütötte, hogy őt K a k u c s Jánosnak hívják és Szolnokra való. A rendőrség azonnal sürgönyözött Szolnokra, honnét visszaérkezett az értesítés, mely szerint K a k u c s a nyár óta szökésben van. Egy fűrészmalmomban elkövetett nagy lopás tette s már régóta körözik országosan. A jómadarat átkísérték az ügyészséghez.

* **Piczulás-bank Beélben.** Nov. hó 29-én tartotta a beéli t a k a r é k é s ö n s e g é l y z ő e g y l e t a l a k u l ó k ö z g y ű l é s é t. Már aláíratott 1223 piczulás részvény s 1897. január 1-re, mikor az egylet működését megkezdji, az üzletrészek száma remélhetőleg eléri a 2000-et. Nagy áldása lesz a most alakult piczulás-bank a vidék lakosságának, melyet eddig a lelkelen uzsorások szipolyoztak. S hisszük, hogy az egylet fejlődni fog, mert oly férfiak állanak élén, kiknek ügybuzgalma előre biztosítja a sikert. Elnöknek egyhangulag s a legnagyobb lelkesedéssel É d e r Géza főszolgabíró választott. S hisszük, hogy az egylet létesítését s kinek a köz javát czélzó működése áldás a járásra. Vezérigazgató Balogh Kálmán uradalmi főerdész, pénztárnok Somogyi Béla uradalmi ispán, könyvelő Nyisztor Döme lelkész lett. Ezekon kívül 8 igazgatósági s 3 felügyelő-bizottsági rendes és 1 póttag választott.

* **Kacsa helyett liba.** Az előbbi szárnyas tudvalevőleg igen dédelgetett madarak házi állata a szerkesztőségnek, mely csak annyiban különbözik a többi természetrajzi kacsatól, hogy igen sokszor diplomaciai és bonyodalmakat is okoz hápogásával. A liba azonban leszámítva azt a történelmi szerepet, melyet a Capitoliumon játszott, a mikor a réseken felmászó gallok közeledtére a római őrséget felalarmoizta, nem sokat kontárkodik sem a politikában, sem a redakciókban. De hát ki képes egy lud filozófiáját kitanulmányozni, ambíciójának kifürkészhetlen mélységére leszállani, főleg ha az a lud olyan vig, mondhatnám vicees, mint az a millenniumi példány, mely egy fővárosi nagy írói officinában precentálta magát. Ennek érdekes vizitnek historikuma különben a következő: Egy újszülött nagy pesti újságnak éppen századik számára bankettezett a szerkesztőség, mikor megjött a gratuláció többek között attól a kedélyes előfizetőtől és a ki a száznapos újság ezredik sajtóhibáját beküldte. A lelkesültséget s írói animát ugyanis egy kissé lehűtötte a malicziózus megemlékezés, másnap azonban a jó kedv a Z é r u s o n is alácsülyedt, mikor a bűnbánatos nyilatkozat a lapban megjelenvén ékeslön az az ez e r e g y e d i k sajtóhibától, most a szedők következtetések maradtak magukhoz és a sajtóhibát sajtóhibának szedték. Így került a liba a pesti újságba hiába és kacsa helyett.

* **Megfagyott szabó.** A kemény téli időnek már is van áldozata. Gyulán vasárnap éjjel a rendőr-járat egy korcsma előtt megfagyva találta Karácsony András szabómestert.

* **Családi estély.** Hogy lecsik az első hó, kezdetét veszik a vigasságok faluhelyen is. Egymást érik a családi összejövetelek s a titulus bibengi legtöbb esetben a disznótor. Azoknak, akik valaha falun vagy kisebb városban éltek, így hallva a szánkók csörgőit, ugyancsak eszünkbe jut az a sok kedves emlék, mely a disznótorok ezime alatt vidám kedvben átélte családi estélyekhez fűződik. Ilyen családi estély lesz ma a *Zöldfá*-ban s a vendégeket a csak disznóölés-kor terítékre kerülő finom friss ételeken kívül a 37-ik gyalogezred zenekara szórakoztatja egészen újonnan előadott darabokkal.

x **Alkalmi áruház.** Miután ma már mindenki azt figyeli, hogy hol juthat jó áruhoz olcsón, nem mulaszthatjuk el, hogy olvasó közönségünknek tudomására ne hozzuk, hogy Markovits Mór Kert-utca, Korona kávéházzal szemben levő partie-áru kereskedőnél kinálkozik ily kedvező alkalom, hol is 50%-al gyári áron alul lehet beszerezni minden szükségeset, miután fentnevezett kereskedő esődtömegeket árusít ki.

SZINHÁZ ÉS MŰVESZET.

A szinügyi bizottság ülése.

Hoványi Géza tegnap délután ülésre hívta össze a szinügyi bizottság tagjait, hogy megtegye előterjesztését a nagyváradi állandó színház építése ügyében.

A bizottság tagjai nagyon nyomott hangulatban voltak; bizonyára azért, mert mindannyian érezték, hogy nehéz idők járnak a színház építésének nagyon döcögve haladó kordélyára. Pénz nincs színházépítésre, kölcsönből színházat építeni pedig nagyon merész terv, annyira merész, hogy a bizottság tagjai nyíltan is kimondták, miszerint a kölcsönt hangoztatni sem szabad, mert az könnyen tönkre silányítja az egész színházépítést. Színházat csak regále kötvényből lehet építeni, a mit pedig eladtak és ezután még eladnak a kaszánya építése miatt, tehát nem lesz belőle a színházra.

Vegyén fel kölcsönt a város a tüzerkaszárnyára s ebből fizessék vissza az eladott regále kötvények árát. Így gondolják megoldhatónak az építést a színház-barátok.

A szinügyi bizottság ülésén jelen voltak: Hoványi Géza elnök, Farkas Izidor, dr. Berkovits Ferencz, dr. Radó Ignác, Rác Mihály, Huzella Gyula.

Hoványi Géza elnök ismertette a színház ügyét 1890-től maig. Kiterjeszkedett azon tervre is, a mely a Bazárszorossal, városháza, községi iskolák stb. kérdésekkel együtt akarta a színház építés ügyét megoldani. Ezek fedezetére a regále kötvények eladását határozták el. Végül előadta, hogy most készen van a terv, de a tanács azokat felülvizsgálat végett azzal küldte fel a miniszterhez, hogy a fedezetre nézve csak a tervek és költségvetés jóváhagyása után határoz a város. A tanács ezen felterjesztése kellett a bizottság egyik előbbi ülésén megütöközést.

Többek hozzászólása után elnök indítványára elhatározták, hogy megkeresik a tanácsot az iránt, miszerint a fedezetre nézve a tervek jóváhagyásának bevárása nélkül tegyen előterjesztést a miniszterhez, esetleg előzetesen a decemberi közgyűléshez. Rámutat egyben a szinügyi bizottság egy korábbi városi közgyűlés azon határozatára, hogy a színház építését a regále-kötvényekből fedezik.

Hoványi Géza bejelentette, hogy a jövő nyári szeton érdekében Debreczen, Kolozsvár és Aradra kiküldöttek még nem utaztak el, de legközelebb megtekintik a három szintársulatot. Elnök indítványára elhatározták, hogy a városi tanácstól meghatalmazást kérnek a jövő nyári szetonra vonatkozó pályázat azonnali kiírására. A pályázati határidő 1897. január 1.

Több tárgy nem lévén, az ülés véget ért.

A nyári szinkör sorsa.

Nagyvárad, eecz. 1.

Krecsányi Ignác volt az utolsó szinigazgató Nagyváradon, akivel és társulatával egyformán megvolt elégedve a színházlátogató közönség. Azóta örökös panaszok merültek fel és pedig Ditróinál az igazgató, Leszkaynál a művezetés s Megyerinél a társulat, az igazgató, a művezetés, a játékrend ellen a szinügy nagy kárára, mely a közönség s a művezetéssel való kölcsönös megelégedés talajában fejlődhetik s növekedhetik. A zavartalan műhízlátogatás szempontjából idejét látjuk, hogy a nyári szinkör bérletének kiadásához hozzászóljunk elfogulatlanul, s igaz ügyszeretettel, részrehajlatlanul úgy, mint lapunk eddig is tette.

A fentjelzett szempontból eleve is kizartnak tartjuk, hogy ismételt kísérletet tegyen a város olyan, egyébként jóhírű igazgatóval, akit

a közönség nem ismer, czéljai és szándékai felől tisztában nincs s főképen, aki nem ismeri a mi speciálisan fejlett izlésű közönségünket, annak ítélőképességét, műveltségét, kívánságait, melyekről csak akkor nyilatkozik, ha már türethetetlen izléstelenséget találunk fel eléje s türelmét végső próbára teszik. Ezért azok közül, kik részint személyes megjelenésükkel, részint lapok útján jelezték, hogy a nyári szinkört elnyerni óhajtják, Komjáthy színigazgató pályázatát elfogadhatónak nem tartjuk, mert kevés idő óta tartó igazgatóságában elég garanciát nem látunk igényeink kielégítésére. Laptársaink is egyértelműleg megegyeznek abban, hogy Komjáthy-nak Tiszai Dezsőtől átvett társulata nem felel meg a követelményeknek, nem úgy van szervezve, hogy Nagyváradon csak kielégítően is működhessek, művezetése, játékrendje — mind ismeretlenek, igazgatói képességéről eddig alkalma sem volt bizonyítványt adni, nem is tudunk mi se róla. Egyetlen énekesnője van: Ruzsinszky Ilona, aki megüli a mértéket, sőt felül halad rajta, — a társulat közepes, mondjuk ki nyíltan, gyenge erőkből áll. Ezekon kívül azonban a sajtó s a színház közötti jó egyetértés szempontjából elenezzük különben sem számbavehető ajánlatának elfogadását, mert Debreczenen rövid idő alatt a közönség izlésének negligálásával sikerült Megyeri Dezső módjára annyira vinni, hogy az öt melegen pártoló debreczeni sajtó a »csak párosan« című perverz hülyeség előadása alkalmából dicséretreméltó véleménykülönbség nélkül a sajtó irányadó véleménye szerint a közönség izlésének megrontásáért méltatlannak találta őt a debreczeni színház igazgató tisztségére. Aki tehát keresi az alkalmat, hogy kihívja a közönség s az azt képviselő lapok támadását s bizalmatlanságát, sőt tetejébe megisméltelti daczból a jelzett arcátlan darabot, azt óvakodnunk kell behozni Nagyváradra a társadalmi béke, a jóizlés s az erkölcs megóvása szempontjából is.

Megyeri Dezső ur is színészből lett színigazgató s úgy a közönséggel szemben tanusított ismeretes modora, mint szerencsétlen művezetése által Komjáthy sorsára jutott. A szerencsés véletlen juttatta őt előkelő pozícióra s ma Kolozsvárott megdöbbenve látják jóakarói, hogy e nem neki való helyen minő károkat okoz a színészetnek. Természetes ez, mert részletmunkás sohasem lehet jó felügyelő. Ilyen volt Megyeri is. De a viszonyok folytán s megelözött magatartása révén sikerült színigazgató lenni.

Mikor ugyanis a kolozsvári nemzeti színháznál Bölöny József jó emlékü távozásával megindultak a versengések, Gyarmathy Zsigmond alispán, a kormány jelöltje, Megyerit szemelte ki igazgatónak. Megyerit, a ki színész korában mindig előharcos volt, ha az intendáns ellen harcolni, áskálódni kellett, ha a színészek érdekeiért küzdelmet folytattak. A ki szószólója volt a művészerdekeknek, a ki mint szereplő szeretetnek örvendett. Egy ilyen ember, így gondolkozhatott Gyarmathy, bizonyosan védeni fogja a művészerdekeket, mint igazgató segíti őket, hisz vérükből való vér s főképen a színészet gyámolítására adott szubvenziót czéljára fordítja s maga megelégszik tisztességes polgári haszonnal. Nem üzletember, hanem színész, a ki előtt magasabb czélok vannak. Ezek az érvek Bánffy Dánielné báróné jószágos lelkében is pártfogóra találtak, — s Megyeri igazgató lett.

A következmény megmutatta, hogy mily csalódás érte a jóakarókat s magát Megyerit. A főszempont az üzleti érdek lett s nagyon helyesen fejtette ki laptársunk, a »Nagyvárad«, hogy tisztán a saját zsebére dolgozott nálunk Megyeri, ki megszállt azon a magas helyen s feláldozta legszebb gyermekét, a művészeti érdeket az anyagi érdek, a zsebpolitika retentó máglyáján. Annyira ment a nemtörődömsége a közönség érdekei iránt, hogy a »Szabadság« a szezon végén kijelentette, hogy ily módon még az ő jó akarát is elveszítette, pedig ott ugyan sok volt az elnézés nem iránta, hanem inkább a megélhetéssel küzdő színészet ügye iránt.

Volt mindezekre Megyerinek egy jelszava, amelylyel becsapta a közönséget: »a millennium nyomoruságos esztendeje.« Ezt hangoztatta mindig, ezzel kért elnézést, — s a lezárt főkönyvek szerint bevétel volt:

48.900 frt, kiadása 39.700 frt, tiszta haszna: 9.200 frt, melylyel szemben a társulat nyomorgott s a lapok, nem akarva a folyton hangoztatott rossz viszonyokat fokozni, hallgattak, vagy csak néha-néha figyelmeztették a nagyon is feltűnő baklövésekre.

De hát a millennium elmúlt, lássuk, hogy áll most. A játékrendre vonatkozólag elég utalnunk arra, hogy Kolozsvárott még premier nem volt olyan, amint Váradon ne adtak volna, sőt le se játszották mind. S minő előadások! Ime a mult héten Gerő Lina vendégjátékaul adják az »Ahol unatkoznak« vigjátékot. S az »Ellenzék«, komoly X-e, (Hegyesi Vilmos) így kiált fel referációjában: »valóságos botrány volt ez előadás!« A váradi előadások slendriánsága ismétlődik Kolozsvárott, ugyanazon társulattal, mint nálunk volt, kivéve Polgár Bélát és Solti Helént, kik még nagyon kezdők. Kolozsvárott is megteszi Megyeri, hogy 2 próba után adat darabot, — természetesen fiaskóval. A szintársulatot tulajdonkép nem egészítette ki, mert a mammon, az önzés s a sablonos hanyagság háromsága dominál nála, művezetője pedig az izléstelenség a kapkodás s a rendszertelenség. A színészek pedig nyomorognak 60—80—100—120 frt fizetéssel, koplalva reménykednek — az óriási szubvenzió mellett, melyet a színház kap. A színész Megyeri már sehol sincs, van egy Megyeri nevű igazgató, a ki tudja, hogy mily ambíciója van minden színésznek, hogy az ország második műintézeténél maradhasson. Nos, ha maradni akar, kap annyi fizetést, hogy nyakig uszik mellette az adósságban. Ezért hagyja ott a társulatot Turchányi Olga, ki összedölte tehetségét Kolozsvárott s szubretté küzdötte fel magát, — Lányi Edith, Cserny Berta, — a tehetséges naiva, Fekete Rózsa s a hegyi Kálmán, Bajnóczky Valéria, — s még többen. Helyettük szerződötti Pintér Mihályt, a hamis hangú baritonistát, Pintérné naivának, — s horribile dictu — szubrettnek Ledovszky Gizellát, a kit Leszkay a jóizlés szempontjából eresztett el Aradról, mert művészete inkább orfenmi. Marad pedig — S. Áldor Juliska, ki Kolozsvárott is közszeretlenségnek örvend s mióta ott van, kezd lábra kapni a püsszeges is Kolozsvárott a színházban.

A pénz, a pénz! Ez Megyeri ideálja s ezért lejártta magát Kolozsvárott annyira, hogy az »Erdélyi Híradó« fényes tollu kritikusa kénytelen volt lapjában kijelenteni, hogy Megyeri eljásztotta a közönség jóakarát s nem számíthat rá többet. Igen, a »Századvégi leányok«-at ott is forszírozta s bukás lón a vége. S ma legjobb akarói is sajnálják, hogy alkalmat adtak neki kimutatni, mennyire nem ért a dolgához.

Hiszen emlékezhetünk rá, hogy színészeit nekik nem való szerepekben játszatta s engedte őket lekritizáltatni.

Különben a kolozsvári színháznál válság van. Gyarmathy Zsigmond intendáns közgazgatási bíró lesz s ezzel együtt Megyeri állása is meg van ingatva. A szerződés most már az intendatura ellenőrzése mellett köttetnek, — ezt is kivették Megyeri kezéből, mert nem bíznak benne, — s valószínűleg felbontják Megyeri szerződését.

Azt hisszük eléggé megindokoltuk, hogy a mult nyár keserves tapasztalatai után Megyeri ur idejövetele semmi jót nem hozhat. A ki nem érti a dolgát, ne álljon ki a közönség elé, mert szomorú tapasztalatokat szerez. Elég tehát utalnunk a lefolyt szezonra, a kolozsvári dezolut állapotokra, az ottani fejtelenségre, Megyerinek a közönséggel szemben tanusított magatartására (emlékezzünk csak a Blaháné szereplése alkalmával lapunkban is szelöztetett jegykiadásokra), hogy belássuk, miszerint Megyeri ur nem méltó arra, hogy a színház neki adassék bérbe. Ha lesüllyesztette a nemzeti színház szellemi nivóját anyagi érdekekért, — ám boldoguljon, a hogy tud, de nem nálunk. Menjen szubvenziós rendeltetéshez képest Erdély városába, a magyar nyelvet terjeszteni, töltsse be a kolozsvári színház kulturális misszióját, — fordítsa az átadott pénzt oda, hol a nemzeti érdek veszélyben van, — de üzleti érdekekért ide ne jöjjön, mert refu-

zét kap. A mint hisszük is, hogy a törvényhatósági bizottsági tagok többségétől meg is kapja ezt, daczára Megyeri szabadkőműves voltának.

Leszkay András volna még hátra. Tud a közönség izlésének irányt adni, tudja, mint a jó szakács, mi kell az ő kosztosának, nem »gseft« nála az igazgatóság, hanem hivatás, nem sajnál anyagi áldozatokat a művészetért. Jó társulata is van. Négy primadonnája. Elegendte Ledovszkyt, szerződötti Turchányit s Fekete Rózskát, az opera előadásokat feleleveníti, a vigszínház kéthónapos szünetje alatt szerződésileg társulatánál játszanak: Delli Emma, Balassa, Fenyvesi, Gál stb. Vendégszerepelni fog nála Komáromi Mariska, az egyetlen igazi magyar operett-énekesnő. A mi régen baj volt, most el van osztatva. Művezetése, tudjuk, izlésre vall s a legkényesebb igényeket is kielégíti. Játékrendjét mindig úgy állítja össze, hogy azzal mindig meg voltunk elégedve. Tapintatos igazgató, színészei a legboldogabb emberek. Nem provokálja az ellenszenvet — s nem törekszik az izlés megrontására. Perverz aljasságok nincsenek műsorában. Opera-előadásokat rendez s előadásaira jó emlékekkel gondolunk. Ismerjük jól s bizunk benne. Nekünk való igazgató. Kivánatos, hogy elnyerje a szinkör bérletét.

sz. d.

EGYESÜLETEK.

Értesítés.

A »Nagyváradai Zenekedvelők Egyesülete« zenekarának gyakorlópróbái a községi polgári fiúiskola helyiségében (Nagypiac-tér) a hétfő és csütörtök napokon (este nyolcz óraker tartatnak meg; miről a mélyen tiszteit működő tag urakat oly felkéréssel értesitem, hogy folyó hó 3-ikán, csütörtökön, valamint más alkalommal is a próbákon teljes számban résztvenni méltóztatassanak.

Nagyvárad, 1896. december 1.

Réz Mihály,

egyesületi igazgató.

A Sebes-Körös vízszabályozó és ármentesítő társulat december hó 9-én délelőtt 10 óraker választmányi, délután 3 óraker pedig közgyűlést tart Szaniszló-utczai helyiségében. A gyűlésen tárgyalás alá veszik a műszaki ártérfejlésztés osztályozása és az osztályozás aránykulcsának megállapítása ellen beadott felszólamlásokat.

Igazságszolgáltatás.

A közraktari tolvaj. A nyári hónapokban Stulcz Mihály ellopta a közraktári őrhuját. A tolvaj ellen bünvádi eljárás lett folyamatba téve. A kir. törvényszék tegnap foglalkozott ez ügygel s Stulczot lopás büntetésében vétkesnek mondta ki és ezért a büntető törvénykönyv rendelkezése szerint a terhelő és enyhítő körülmények figyelembevételé után hat havi börtönre ítélte.

Leitatott komfortáblis. A törvényszék előtt tett vallomása szerint, Orosz Jánosnak egy kis felesleges pénze volt, elment hát lumpolni Czinczár János szalontai emberrel, ki arról hires, hogy már négyszer volt lopásért büntetve. Orosz fizette a snapsot, jókedve volt, fel is öntött a garatra. Hanem Czinczár nem volt háládatos a potyáért, mert a részegen fetrengőt ugyancsak kifosztogatta. Vadonatuj csizmáját, kalapját és kabátját elvitte s helyébe olyan rongyos ruhába bujtatta, hogy mikor a szegény komfortáblis felébredt, Rip-Ripnek képzelte magát és szégyelt hazamenni. Czinczár az új csizmát Hendre Jánosnak adta el. A törvényszék Czinczár t lopásért hét havi börtönre, Hendrét pedig orgazdasáért nyolcz napi fogházra ítélte.

Elítelt kérő. Hadágye Flóre szörnyű agyafurt legény. De az agyafurtságát lopásra használta fel s nyolcz rendű ilyenmü bünnel volt vádolva. Legsúlyosabb büne volt egy sikasztás. Ugyanis egy szép napon beállított egy

úrtegei emberhez s a csizmát, szűrt és több ruhaneműt kért tőle kölcsön, hogy elmelessen leánykérőbe. Fel is öltöztette az ember. Hadágyét. De nem volt szerencsés, mert kosarat kapott; vigasztalásul aztán a ruhaneműekkel megszökött. A kir. törvényszék összbüntetésül Hadágyét másfél évi börtönre ítélte.

REGÉNY-CSARNOK.

Zsebeld ki felebarátodat.

REGÉNY.

Írta: GÉRARDE D. 48

E szavak megtették a maguk hatását, azonnal félreállott az ajtón álló és bebocsátotta Kázmér.

Az első termekben mindennütt a legnagyobb fény és pompa, már messziről hallatszik az orchesternek kellemes játéka. Sok termen és csarnokon haladt át, míg végre a táncszertemhez érkezett, oda persze az ő besározott kosztümében nem mehetett, úgy tehát az egyik melléktérben várta az alkalmas pillanatot, melyben ha a szerencse kedvez találkozhatik Xenával. Már egy negyed óráig várhatott hiába, már kezdett kétségbe esni, mikor csak egyszerre megpillant egy ismeretes alakot. Kázmér gyorsan feléje közeledett és csakhamar meggyőződhetett, hogy szeme nem csalta meg, mert az alak nem volt más, mint Tiburtió a fiatal óriás.

Meglepetve állott meg a fiatal ember.

— Xenia itt van? — kérde gyorsan Kázmér.

— Xenia? — ismétlé az óriás még nagyobb meglepetéssel, — miért érdeklődik úgy iránta?

— Ismétlem kérdésemet — mondá Kázmér féltékeny pillantással, — mondja meg, itt van-e Xenia?

— Mindenesetre itt van — felelt diadalmasan Tiburtio, — hisz a legközelebbi mazurt én járom vele.

— Igazán? — Kázmér az ajkába harapott. — Halgasson ide, kérem, minden áron beszélnem kell Xenával, de látja, hogy ilyen öltözetben nem mehetek a terembe.

— Meghiszem, — veté közbe Tiburtio, félig-meddig gúnyosan.

— No hát, legyen oly szives, kérje meg az én nevemben, hogy csak pár percet szenteljen nekem s jöjjön ide.

— Azt nem tehetem.

— De meg fogja tenni, ha még egyszer nagyon kérem — szólt Kázmér a ma sajátos pillantással mely nem tűr ellenmondást s melyet tanulmányozni volt már alkalma Tiburtionak a rókavadászat napján.

— De hogyan jöhetne ide, hisz a nagynénje oly szigoruan őrzi.

— A nagynéninek nem kell arról tudnia.

— Talán csak nem akarja, hogy feláldozzam a mazurt?

— Hát annyira drága önnek az az egy mazurtánc? — kiáltott szenvedélyesen Kázmér — mondom önnek, minden áron kell beszélnem Xenával. Háboruba megyek, lehet hogy vissza soha sem térek, és így még utóljára egy »Isten hozzádot« szeretnék neki mondani.

— Természetes — e gondolat megnyugtatta egy kissé az óriást, — természetes, hogy így is lehet.

— Lásza, ha ön ilyen helyzetben lenne szivesen teljesíteném önnek a hasonló szolgálatot; higye el, nem fogom elfelejteni a sziveségét.

Tiburtio képtelen volt arra, hogy vetélytársának ellent álljon; gyorsan távozott, ott hagyván Kázmért a legnagyobb nyugtalanságban s bizonytalanságban.

Már áthallatszottak a mazur első ütemei... hátha Tiburtio nem teljesíti kérését, — hát ha Xenia nem akar jönni, vagy a nagynénje megtiltja?

Ilyen és hasonló gondolatok járták át eszét, midőn csak egyszerre valami lekötötte figyelmét; oh mily gyönyörű tünemény, — vagy csak álomkép volna?

Egy valóságos tündér közeledett feléje, vagy

inkább lebegett feléje. Ezüst harmateseppek csillogtak mindenütt illatos ruháján, fürtjei közt és mellén gyönyörű virágok diszelegtek. Arcza ki volt pirulva, ajkain pedig félnék mosoly játszadozott. Az egész alak annyira elragadta Kázmért, hogy meglepedkezve mindenről egy ideig csak gyönyörködött benne.

— Ön hivatott engem, ugye? — suttogta nagy zavarban Xenia midőn Kázmér nem szólt semmit.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A vámkereskedelmi szerződést felmondták.

Bécs, december 1. (Saját tud. táv.)
A vámkereskedelmi szerződést ma felmondták. A felmondó fél a magyar kormány s a felmondó átirat már tegnap óta az osztrák kormány kezében van, mely már hir szerint éppen azon a ponton volt, hogy fölmondja a szerződést. Így ezáltal mindkét állam kölcsönös kívánsága teljesült a fölmondás által. E hir politikai körökben, nagy szenzációt keltett s élénk megbeszélés tárgyát képezte.

Horánszky a pénzügyi bizottságban.

Budapest, decz. 1. (Saj. tud. táv.)
Horánszky Nándor visszautasította a pénzügyi bizottságban ráesett választást, mert a kormánynak annyi erőszakoskodásával találkozott a választásokon, hogy B á n f f y -val és társaival semmiféle paczifikus jellegű tárgyaláson nem akar részt venni.

Egy millenniumi emlék.

Zimony, decz. 1. (Saját tud. táv.) Dr. Frank horvát tartománygyűlési képviselő interpellációját itt általában elítélik, mert Horvátországnak a magyar állammal való benső kapcsolata a Balkánon fenforgó fontos érdekek szempontjából mindenkinek közohaja. Csattanósan kifejezésre jutott az érület a tegnapi lefolyt tartománygyűlési választáson, mert Fridolin polgármestert, a kormány jelöltjét óriási többséggel választották meg K o s s o v á c - o n. Az új képviselő nagy érdemeket szerzett magának a zimonyi millenniumi ünnepélyek körül és nagy híve a Szt.-István koronája által össztartott országgrészek eszméjének.

Hittérítők harczi.

Berlin, decz. 1. (Saját tud. távirata.)
A Nord. Allg. Zeitungnak jelentik: Dar-es-Salam-ból érkezett táviratok szerint J o h a n n e s, a kilimandzsarói hittérítő álmomás főnöke a nemrégiben meggyilkolt két német eredetű missionárius miatt bosszúexpedíciót indított, melyet teljes siker koronázott. A keresztények megrohanásában bünrészes tartományokat: Meru-t és Nagy-Arusát megfenyítették és meghódoltatták.

Spanyol felkelők.

Budapest, decz. 1. (Saját tud. táv.) A »Reuter-ügynökség« jelenti Montevideoból, hogy a spanyol csapatok a felkelőket Barriedapillánál széjjel verték. A felkelők elvesztették eddigi harczi kedvüket.

Óriási tűzvész.

Budapest, decz. 1. (Saját tud. táv.)
Nagy tűzvész dühöngött az elmúlt éjjel Bradford angol városban. Az óriási raktár, 40 czégnak a raktára, melyben a tűz kiütött, teljesen porrá égett, a kár két millió forint.

Nagy szerencsétlenség.

Budapest, decz. 1. (Saját tud. táv.)
Darars baranyamegyei községből hét sokác paraszt át akarván kelni a Dunán, a csolnak felfordult s hat ember a vízbe fult; a hetedik kiuszott ugyan a partra, de a kiállott ijedségtől és hidegtől össze-rogyott és szintén meghalt.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

Ad. 15577—1896 rkp. sz.

H i r d e t m é n y.

A kereskedőknek és iparosoknak az 1897-ik esztendőre iparhatósági megbízottak választásához szükséges névjegyzékei kiigazítatván és egybe állítatván, ezen névjegyzékek az érdekeltek által megtekinthetők végett a rendőrkapitányi hivatal iparügyosztályánál (7-ik sz. szobában) folyó évi december hó 1-től 8-áig közszemlére lesznek kitéve.

A netáni felszólalások folyó évi december hó 10-ik napjáig adhatók be a rendőrkapitányi hivatal mint iparügyosztályhoz.

Nagyvárad, 1896. november 30-án.

Ifj. Rimler Károly,
rendőrkapitány.

Nagyvárad szőlészete az 1896. évben.

A városi telepjármány termelése. — Tapasztalatok. — Szüreti eredmény. — Kísérletek. — Fakadási eredmény.

Nagyvárad mindég jelentékeny pontja volt Magyarország bortermelésének. Ezért bizonyára szivesen veszik e lap olvasói, ha beszámolunk arról, hogy mit tesz Nagyvárad a filoxera által elpusztult szőlőinek rekonstruálása érdekében.

Ez évben is a működés központja a városi telep volt. Innét nyerte az anyagot, és a jó tanácsokat szőlőtermelő közönségünk.

A városi telepen az 1896. évben 186,000 fás ojtvány készült, melyből jól megfakadva erőteljesen összeforva 120,000 db került kiosztásra. A közönség ez idés is gyorsan elkapkodta az ojtványokat, melyek daczára tökéletes voltuknak ezrenként csak 70 frt-jával lettek kiosztva.

Ezeket kívül 24,000 gyökeres két éves zöldojtvány került kiosztásra ezrenként 80 frt-jával.

Városunk közönsége különösen a zöld ojtványokat kedveli, a mi természetes is, mert ezekkel hamarabb ér el eredményt. Dicsérlettel kell megemlékeznünk arról, hogy telepkezelő bizottságának indítványára a városi tanács 12,000 gyökeres zöld és fásojtást osztott ki azon szegényebb sorsu szőlőbirtokosok között, kik kedvel ültetnék ugyan a szőlőjüket, de szerény anyagi helyzetük ezt nem engedheti meg.

Igy telepünk, mely napról-napra gyarapodik, s napról-napra jobban átérti és felfogja hivatásának fontosságát, ez idén már olyan helyzetbe jutott, hogy képes jótékonyt is gyakorolni, bár ez ideig is már temérdek áldozatot hozott városunk és hazánk szőlészetének érdekében.

Ezért is mint példát állíthatjuk hazánk telepei elé.

Képzett szakmunkásokban, ez évben nem éreztünk hiányt s ez is nagyban mutatja azt a fejlődést, melylyel szőlészettünk, hál' Istennek, ma már dicsekedhetik s ennek köszönhető, hogy Biharvármegye többi vidékén is nagyfokú haladásnak indult a szőlészet.

Az eddig merített tapasztalatok szerint, városunkban legszebb fakadási eredményt mutatott, a Ripária-Portalisba ojtott Rizling (80%) Bakar (75%) Madelaine Angevine (80%) és Erdei (75%).

Sok éves tapasztalatból merítve állíthatjuk bátran, hogy az ojtásra legjobb alanyt szolgáltat a Ripária-Portalis és a York-Madaira, elmondhatjuk ezt a Ruprestris Monticoláról is. Ez utóbbi nálunk csak próbaként lett ültetve s az eredmény elég jó.

Az 1896. év előtt a váradi hegyen ültetve lett 276 hold nem immunis és 5 immunis homokos talaj; 1896. vagyis a folyó évben be-

ültettek 162 holdat, ezek szerint a nagyváradai hegyen ma 443 hold van ujjáültetve.

Fajok szerint:
 Direkttermő amerikai faj . . . . . 58 hold
 Mégbe nem ojtott amer. vessző . . . . . 42 „
 Beojtott amerikai vessző . . . . . 343 „
 Összesen: . . . . . 443 „

Az idei termésből 62.300 kg nyers szőlőként lett eladva, ami azt igazolja, hogy vidékünkön a szőlőkereskedelem is ki van fejlődve.

Az 1896. év musttermése a következő:
 Közönséges fehér bor . . . . . 1868 hl.
 Vörös bor . . . . . 86 „
 Összesen: . . . . . 1954 „

Ez évben a peronoszpóra 19 holdon észleltetett mindössze. Jelentékeny károkat okozott a júliusi 5-iki jégeső 139 holdon.

A szőlőtelepen a nyelvés párosítás Richter-féle módon eszközölt ültetés szerint nagyon szépen bevált.

Kisérletezőképpen ojtva lett a dr. Krüczter-féle módon is. Ez nálunk nem vált annyira be, mint az angol nyelvés párosítás, mert míg ezzel, amint említünk 75—80%-os eredményt is értünk el. Átlag pedig 70% eredményt, a Krüczter-félével csak 50%-ot.

A csemegezőszőlők közül a Chasselas fajok sikerültek legjobban. Ifj. M. J.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. decz. 1-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.—
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	122.50
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	120.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.—
H. v. sz. v. földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölesön	151.50
Tizaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	137.—
Oszták járadék papírban	101.—
Oszták járadék ezüstben	101.—
Oszták járadék aranyban	122.50
Oszták korona járadék	100.75
1860. oszták államsorsjegyek	143.50
Oszták magyar bankrészvény	935.—

Magyar hitelbank részvény	399.50
Oszták hitelintézeti részvény	262.—
Oszták-magyar államvasúti részvény	846.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.50
Német birodalmi márka	58.85
London vista	119.90
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.77

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Tisztelettel hozom a n. é. közönség becses tudomására, hogy miután a jelenlegi üzletem mellett levő „Próléta” című üzemhelyiséget a jövő év február 1-től fogva szintén kibéreltem és ezen két üzemhelyiséget egy nagy helyiséggé akarom átalakíttatni, hogy ott egy minden igényeket kielégítő üzletet az eddig folytatott szakmában, de kibővitve és a fővárosi előkelő üzletek mintájára berendezhessek, — ezen oknál fogva, amennyiben a helyiségek teljes átalakításával járó munkák árucikkjeimre igen káros hatással lennének kénytelen vagyok a jövő év február 1-ig, illetve az új üzlet átalakításáig

összes áruimat 271 6—12

a beszerzési árban,

sőt részben még a beszerzési áron alól is elárusítani;

megjegyezvén hogy különösen kedvező alkalmat nyújtok ezáltal a közeledő karácsonyi alkalomra ajándéktárgyak és gyermekjátékok beszerzéséhez, miután a n. é. közönség ezáltal izléses finom árut feltűnő olesó árban vásárolhat, a miről már a legesekélyebb bevásárlás által is meggyőződés szerezhető.

Kiváló tisztelettel

KALENDA JÁNOS,

norinbergi és diszműáru kereskedő

NAGYVÁRADON, Szt.-László-téren.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszser ellentállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik köszvénynél, csúznál, tagszagatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszser, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: **Török József gyógyszerésznél Budapesten.** Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbbértékű utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.**

RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállítók, RUDOLSTADT.

290—1—56

Legalkalmasabb

karácsonyi ajándékok:

csinos levélpapírosok dobozokban,

látogató-jegyek.

Saját készítményű előjegyző naptárak 1897-re.

Tömb (blok) naptárak.

Megrendelhető:

Szent-László könyvnyomdában.

Nagyvárad, apáca-utca 3. sz.

Nagy kiárusítás!

Tisztelettel hozzuk tudomásra, hogy a karácsonyi ünnepeket megelőzőleg különösen karácsonyi ajándékoknak legcélszerűbb cikkekéből **nagy kiárusítást** rendezünk és

mélyen leszállított árakban

Téli kabátok
6 firtól.

Téli gallérok
10 firtól.

Téli ruhaszövet
25 krtól.

Női posztó
50 krtól.

Angol szövetek
80 krtól.

árusítunk, főleg a legujabb női felöltők, legujabb téli gallérok, gyermek köpenyek, muffok, női ruhakelme, barketek, téli kendő, férfi és női fehéreneműek, kitűnő jó hazai vásznak, asztalneműek, szőnyegek és több száz darab női ruhaszövet maradékot, utóbbiakat

fél árban!

E kedvező bevásárlási alkalomra is kérve becses látogatását, maradtunk

kiváló tisztelettel

SPITZER TESTVÉREK.

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

barketek
22 krtól.

Vég jó vászon
4 frt 50 kr.

Vég jó Siffon
4 frt 20 kr.

Egy posztó kendő
2 frt.

Selyem fejkendő
80 kr.

275—4—26